

Key words: *physical potential criteria, pedagogical system, students, physical training, physical potential.*

УДК 378.015.31:613.97-057.875

Лариса Прийменко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-7485-2295

DOI 10.24139/2312-5993/2018.03/188-198

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПОТРЕБИ У ЗДОРОВОМУ СПОСОБІ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

На основі аналізу наукової літератури у статті уточнено ключові поняття проблеми дослідження. У дослідженні використано такі методи: вивчення, узагальнення педагогічного досвіду; аналіз психофізичних параметрів здоров'я студентів; аналіз результатів навчальної та виховної діяльності. Визначено організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективність формування готовності до забезпечення здоров'я студентів і включають у себе комплекс заходів, що мають спрямованість на здоровий спосіб життя, реалізацію програми фізичної культури і здорового способу життя у вищому навчальному закладі, професійно-прикладну фізичну підготовку і розвиток професійно важливих фізичних якостей, рухових навичок і психофізіологічних функцій організму, практичну діяльність студентів зі зміцнення здоров'я.

Ключові слова: *вищі навчальні заклади, здоровий спосіб життя, здоров'язбереження, соціально-педагогічні умови, студенти.*

Постановка проблеми. У сучасному розвитку суспільства спостерігаються важливі процеси, спрямовані на вдосконалення системи професійної освіти. Особистісно-орієнтована спрямованість освіти дозволяє молоді отримати досить якісну освіту й передбачає глибоке володіння знаннями та навичками самооздоровлення. Формування готовності до збереження здоров'я студентів є актуальним завданням, що стоїть перед педагогами вищої школи.

Актуальною проблема збереження здоров'я стає в контексті формування потреби у здоровому способі життя (ЗСЖ) у студентів. Офіційні статистичні дані свідчать про важливість ведення ЗСЖ в умовах безперервної розвиваючої освіти «дитячий садок – школа – університет» [3, 9].

Складна політична та соціально-економічна ситуація у країні та кризові явища в суспільстві сприяють зміні мотивації освітньої діяльності в дітей і молоді різного віку, знижують їх творчу активність, сповільнюють їх фізичний та психічний розвиток, викликають відхилення соціального характеру в поведінці.

Однією з важливих проблем у сучасному суспільстві є нездатність багатьох випускників вищих навчальних закладів швидко адаптуватися в умовах ринкової економіки. Цю проблему ще більше посилює низький рівень психічного стану й фізичного розвитку випускників вишів.

Саме у зв'язку із зазначеними чинниками проблема збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління в освітній галузі стає особливо актуальною [6, 57].

Незважаючи на те, що освітній процес у вищих навчальних закладах характеризується прагненням до вдосконалення навчальних занять, творчого пошуку й упровадження авторських програм, нових педагогічних технологій і моделей, можна зазначити відсутність необхідного контролю та обліку змін у стані здоров'я студентів, що призводить до його погіршення. Важливою проблемою, що також пов'язана з погіршенням здоров'я студентів, є інформаційне перевантаження й несприятливий вплив гіподинамії через недостатність часу, а в більшості випадків – через небажання знайти час на заняття фізичними вправами і спортом [5, 110].

Динаміка погіршення стану здоров'я студентів пов'язана також із такими чинниками, як: недостатність у педагогів вищої школи чітких орієнтирів і реальних можливостей для масової виховної роботи з метою збереження та зміцнення здоров'я студентів; відсутність універсальної сучасної педагогічної технології оздоровлення студентів, яка повинна охоплювати всі аспекти їх діяльності й бути спрямована на ефективне вирішення питання формування потреби в ЗСЖ; недостатність реального медико-педагогічного контролю та обліку стану здоров'я студентів; відсутність у багатьох студентів мотивації вести ЗСЖ; недостатність розробки теоретичних основ здоров'язбереження і їх ефективного використання в освітньому процесі вищих навчальних закладів [1, 18].

Виходячи з вищезазначеного, ми вважаємо, що проблема створення організаційно-педагогічних умов формування потреби у здоровому способі життя студентів вищих навчальних закладів є особливо актуальною у професійній підготовці сучасної вищої школи.

Аналіз актуальних досліджень. Дослідженням проблеми ЗСЖ і розробкою педагогічних технологій та моделей збереження здоров'я студентів займається низка зарубіжних і вітчизняних учених: у філософському контексті (С. Горбунова, В. Грибан, О. Міхельов та ін.); психологічному (М. Кашапов, Г. Костюк, Г. Нагорна та ін.); педагогічному (О. Біда, В. Бондар, М. Гриньова, М. Євтух, Н. Терентьєва, О. Шапран та ін.); валеологічному (Е. Вайнер, Н. Сисоєнко, О. Філіп'єва, Т. Шаповалова та ін.).

Проблема здоров'я студентів є комплексною й безпосередньо пов'язана зі способом життя студентів. Досліджена вона у працях багатьох учених, а саме: М. Безруких, М. Гончаренко, Л. Горяної, Б. Долинського, Г. Кривошеєвої, І. Поташнюк, С. Серікова та інших.

Розроблені вченими педагогічні технології та структурні моделі збереження здоров'я дозволяють виділити основні аспекти формування потреби в ЗСЖ, але в умовах складної соціально-економічної ситуації складно практично ефективно впроваджувати їх у практичну діяльність.

Констатуючи велику кількість досліджень у галузі здоров'я, необхідно зазначити, що у вищій школі недостатньо уваги приділяється формуванню готовності студентів до здоров'язбереження. В освітній процес ВНЗ майже не впроваджуються сучасні педагогічні технології, спрямовані на виховання потреби в ЗСЖ і формування готовності до збереження здоров'я студентів. Переважна більшість викладачів вишів не є носіями чинника, який забезпечує збереження здоров'я, в основному через власний низький рівень фізичної підготовки, брак спеціальних знань у галузі «Валеології» та «Фізичної культури» й недостатню поінформованість про новітні технології, що допомагають зберегти здоров'я студентів.

Зважаючи на вищезазначене, **метою статті** є визначення соціально-педагогічних умов формування потреби у здоровому способі життя студентів вищих навчальних закладів

У ході дослідження нами були використані такі **методи**: аналіз наукової літератури з проблеми дослідження; вивчення, узагальнення педагогічного досвіду; спостереження; аналіз психофізичних параметрів здоров'я студентів; аналіз результатів навчальної та виховної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Готовність до збереження здоров'я студентів вищого педагогічного закладу освіти нами розглядається як складний інтегральний стан особистості. Він характеризується наявністю знань, умінь та навичок, необхідних для збереження здоров'я, що сприяє саморозвиткові, самоосвіті студентів, їх адаптації в умовах мінливого зовнішнього середовища й ефективному оволодінню професійними навичками в умовах цілісного освітнього процесу вищого навчального закладу. Сучасні науковці виділяють основні чинники, що визначають здоров'я – це сукупність фізичних і психічних здібностей, якими володіє організм людини, його життєздатність, цілісний багатовимірний динамічний стан у процесі реалізації генетичного потенціалу в умовах конкретного соціального та економічного середовища, що дозволяють людині реалізувати її біологічні й соціальні функції.

На підставі викладеного, збереження здоров'я й діяльність для його формування розглядається нами системно, оскільки не можна без глибокого аналізу, без чітких методичних розробок всебічно і глибоко розкрити зміст збереження здоров'я, не представивши його як певний процес, систему, елементи якої пов'язані й взаємообумовлені. Тільки гносеологічний, аксіологічний, системний, психологічний та інші аспекти вивчення, взяті в сукупності, дозволяють з'ясувати внутрішню структуру збереження здоров'я, уявити механізми впливу на зміст процесу, його

формування і поведінку студентської молоді. Розвиток наукових уявлень про здоров'я повинен відбуватися за численними напрямками, виходячи з багатомірності і складності категорії здоров'я. Сучасні вчені одногласно дійшли висновку про те, що здоров'я – це перша найважливіша потреба людини, що визначає її здатність до праці й забезпечує гармонійний розвиток особистості. Воно є найважливішою передумовою до пізнання навколишнього світу, до самоствердження і щастя людини [2, 250].

Сьогодні, за твердженнями вітчизняних учених, проблема здоров'я є першочерговою й особливо актуальною у складних соціально-економічних та екологічних умовах у державі (В. Бабич, Н. Башавець, Т. Бойченко, М. Гончаренко, С. Горбунова, Б. Долинський, А. Дубогай, В. Оржеховська, Б. Шиян та ін.). Сучасні вчені доповнюють сутність класичного визначення поняття «здоров'я». Так, Н. Завидівська стверджує, що здоров'я – внутрішньосистемний порядок, що дозволяє людині досягати мети свого життя. Цей порядок підтримується механізмами здоров'я, які за своєю сутністю є механізмами саморегуляції системи, її негентропійними тенденціями. Ступінь порядку може бути різною, і це виражається у відповідних рівнях здоров'я. На її переконання, основне завдання для педагогів – формувати й підтримувати здоров'я учнів на «безпечному рівні», на якому за рахунок активної роботи механізмів здоров'я хвороби або не виникають, або, спалахнувши, швидко зникають [4, 28].

Питання про те, як навчити студентів постійно піклуватися про своє здоров'я, зацікавити їх регулярно використовувати різні методи й форми фізичного виховання в повсякденному житті, є значущим. Необхідно, з одного боку, створити умови, за яких студенти набувають знання про основні поняття фізичної культури в широкому розумінні, набувають навичок здорового способу життя, у них формуються потреби в заняттях фізичною культурою і спортом, у здоровому способі життя, з іншого, вони підвищують та розвивають рухові якості й рівень фізичного розвитку студентів.

Однак, щоб формувати потребу студентів у здоровому способі життя, необхідно визначити саме поняття «потреба» і виявити теоретичні підходи до розглянутого процесу.

Історія розвитку особистості пов'язана з історією розвитку її потреб. Потреби людини спонукали людину до діяльності. «Потреба» в нашому розумінні – це стан внутрішньої вимоги людини, яка зазнає необхідності в чому-небудь і є вираженням ставлення до об'єкта потреби і джерелом його активності за відношенням до цього об'єкта для задоволення (отримання результату) цієї потреби.

Потреба у здоровому способі життя – це головна спонукальна, спрямовувальна й регулювальна сила поведінки особистості. Вона має широкий спектр: потреба в рухах і фізичних навантаженнях; спілкуванні, контактах і проведенні вільного часу в колі друзів; іграх, розвагах,

відпочинку, емоційній розрядці; самоствердженні, зміцненні позиції свого Я; пізнанні; естетичній насолоді; поліпшенні якості фізкультурно-спортивних занять, комфорті тощо.

Формування потреби у здоровому способі життя починається в дитинстві, а в студентські роки вона актуалізується й активно реалізується в повсякденному житті. Так, на підставі аналізу літературних джерел, ми дійшли висновку, що процес формування потреби студентів вищих закладів освіти у здоровому способі життя включає три провідних компоненти: інформаційно-пропагандистський, мотиваційний і діяльнісний. Інформаційно-пропагандистський компонент включає: систему знань і уявлень про способи, форми, методи збереження та зміцнення здоров'я, складових здорового способу життя (раціональне збалансоване харчування і сон, режим праці та відпочинку, особистої гігієни й загартовування, адекватному режимі рухової активності, способи позбавлення від шкідливих звичок), його організації, потреба в постійному їх розвитку тощо.

Мотиваційний компонент: усвідомлення необхідності ведення здорового способу життя, бажання займатися фізичною культурою і спортом, інтерес до занять фізичною культурою і спортом, стійка потреба у веденні здорового способу життя, наявність внутрішніх мотивів збереження, зміцнення здоров'я, ведення здорового способу життя тощо.

Діяльнісний компонент формування потреби студентів вишів у здоровому способі життя передбачає участь студентів у масових фізкультурно-оздоровчих заходах; активні заняття спортом за інтересами; активний відпочинок із урахуванням стану здоров'я та рівнем фізичного розвитку студентів, участь в оздоровчих заходах, турнірах, фестивалях, днях здоров'я, туристичних походах, спартакіадах, перебування студентів в оздоровчих і спортивних таборах, турбазах тощо. Виділені компоненти процесу формування потреби студентів у здоровому способі життя взаємопов'язані і взаємозумовлені.

Формування у студентів потреби в саморозвитку та самовдосконаленні при використанні ними науково-обґрунтованих методик дозволяє навчити їх способам психопрофілактики, сприяти розвитку творчого стилю життєдіяльності і правильної орієнтації в життєвому просторі, тобто формувати соціальне здоров'я як цілісне явище, що виступає інтегрувальним фактором розвитку особистості й функціонування соціуму. «Соціальне здоров'я людини – складна багаторівнева соціально-інтегрована коливальна система елементів людської природи, що відображає якість життєдіяльності людини в певних соціокультурних умовах і спрямована на розвиток її резервних можливостей і творчого потенціалу особистості, оптимізацію соціальної взаємодії» [2, 150].

Моделюючи сукупність всіх зовнішніх і внутрішніх чинників життя людини, з'являється можливість побудувати систему управління

формуванням готовності людини до ЗСЖ. Ми вважаємо, що впливаючи на механізми здоров'я шляхом моделювання сукупності цих зовнішніх і внутрішніх чинників та індивідуального способу життя, ми моделюємо прийняття людиною ЗСЖ, тобто в результаті – здоров'я людини.

Аналіз соціологічної, філософської, медичної та психолого-педагогічної літератури з проблеми здоров'я засвідчив, що:

1. Здоров'я є фундаментом повноцінного існування й життєдіяльності людини, умовою її гармонійного розвитку як особистості.

2. Здоров'я є категорією інтегральною, що включає всі аспекти природи людини (біологічні, психологічні, соціальні, духовні).

3. Здоров'я людини як стан і процес зумовлюється розвитком суспільства, його духовно-моральним станом. Громадське здоров'я – це процес, який гарантує прогресивну зміну та еволюцію в нових екологічних умовах.

4. Здоров'я є категорією не тільки біологічною, а й глибоко соціальною та психологічною, регульованою й керованою як соціальними інститутами, так і самою особистістю. Тому збереження та зміцнення здоров'я дітей і молоді є першочерговою й нагальною потребою суспільства.

Діяльність, спрямовану на збереження здоров'я, як обов'язкову складову цілісного освітнього процесу у вищому навчальному закладі, можна представити у вигляді схеми (рис. 1).

Практика показує існуюче протиріччя у професійній підготовці у вищих педагогічних навчальних закладах, що полягає в порушенні гармонійного розвитку особистості, що передбачає, як мінімум, «рівновагу» трьох сторін – фізичної, інтелектуальної та духовної.

Виділення принципів гуманізму, демократизму, синергізму й системності, на наш погляд, є основоположними в методології побудови педагогічних технологій, спрямованих на збереження здоров'я в умовах університетської підготовки. Зазначені принципи мають генетичний взаємозв'язок, взаємозалежність і взаємообумовлені єдиною метою формування гармонійної особистості. Сприяють створенню такого соціокультурного, освітнього середовища, яке максимально наближене до життєдіяльності сучасної вищої школи і впливає на збереження та зміцнення здоров'я студентів.

Формування мотивації у студентів до ЗСЖ вимагає певних організаційно-педагогічних зусиль. В умовах традиційних підходів до навчання з фізичного виховання розвиток мотивації у викладачів і керівництва вищих навчальних закладів має низький рівень. У першу чергу, це пов'язано з тим, що вони самі не дотримуються необхідних установок на ЗСЖ, у більшості випадків ведуть малорухливий спосіб життя, неправильно харчуються, мають шкідливі звички тощо; у країні немає також чітко розробленої єдиної програми, що включає всі аспекти формування готовності у студентів до ЗСЖ. На наш погляд, ефективно

вплинути на вирішення зазначеної проблеми може виконання наступних організаційно-педагогічних умов:

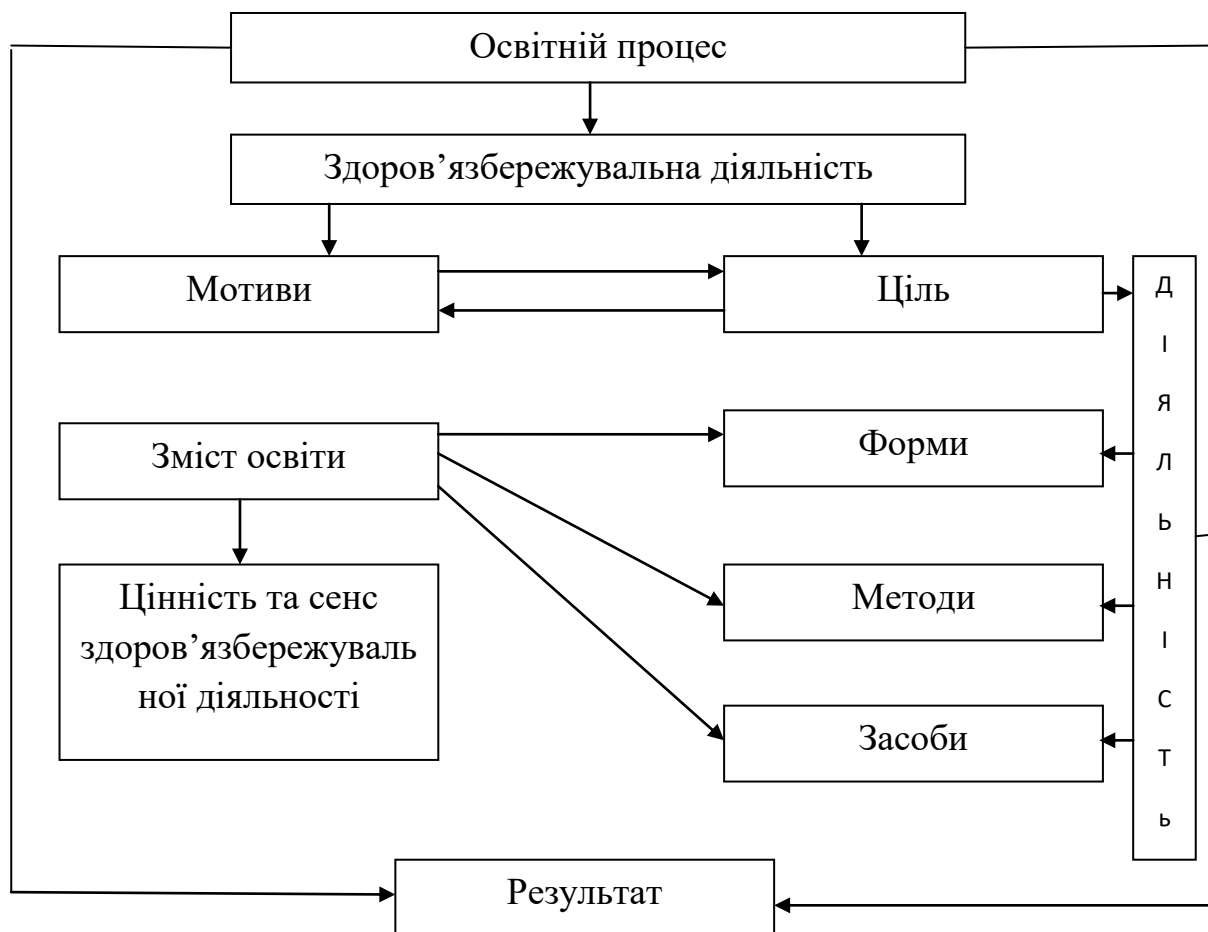

Рис. 1. Структура діяльності, яка спрямована на збереження здоров'я в умовах вищого навчального закладу

І. Формування уявлень у студентів про чинники та засоби зміцнення здоров'я й формування культури здоров'я.

1. Формування знань у студентів про важливість рухової активності для здоров'я людини, про раціональне харчування, засоби, методи загартовування, про шкідливі звички та їх негативний вплив на здоров'я, про хвороби та методи їх профілактики, про нетрадиційну медицину, фітотерапію, санітарно-гігієнічні норми та правила, про прийоми надання першої медичної допомоги постраждалим у результаті різних випадків, про екологічні проблеми, що виникають у випадку взаємовідносин людини та природи, про вплив державних інститутів на духовне здоров'я.

2. Розвиток пізнавальної активності й самостійності студентів у сфері здоров'я; інтересу до здорового способу життя; позитивного ставлення до людей, які піклуються про своє здоров'я і займаються фізичною культурою та спортом; мотиваційною установкою щодо здорового способу життя; стимулювання розвитку найближчої й подальшої перспективи мати гарний фізичний та функціональний стан організму.

3. Виховання культури здоров'я у студентів, культури буття, екологічної культури, виховання фізичної культури.

II. Формування позитивного ставлення студентів до власного здоров'я.

1. Знання студентами особливостей функціонування свого організму та всіх його систем, фізичних можливостей, рис характеру, психологічних особливостей (темпераменту, мислення, пам'яті тощо), розуміння наслідків різних хвороб, впливу на здоров'я режиму дня та відпочинку.

2. Розвиток умінь та навичок здорового способу життя, ефективність виконання ранкової гімнастики (комплекси вправ), відповідний догляд за одягом та взуттям, гігієнічні процедури й загартування, раціональне та правильне прийняття їжі, регулярне заняття фізичною культурою і спортом, потреба в досконалості власного фізичного й духовного образу.

3. Виховання якостей особистості, що впливають на зміцнення здоров'я студентів: сили волі, витримки, витривалості, працьовитості, мужності, сміливості, емпатії, толерантного ставлення до оточуючих тощо.

III. Практична діяльність студентів щодо зміцнення здоров'я, дотримання правильного режиму дня та відпочинку, дотримання санітарно-гігієнічних вимог, участь у змаганнях, заняття у спортивних секціях та клубах, дотримання правил та принципів здорового способу життя, вивчення спеціальної літератури щодо ЗСЖ, участь у науково-практичних коференціях та дискусіях із ЗСЖ, використання нетрадиційної медицини, дотримання режиму харчування, профілактика різних захворювань, пропаганда здорового способу життя, дотримання засобів безпеки життєздатності.

IV. Досить важливим є введення у професійну підготовку студентів вищих педагогічних навчальних закладів додаткової форми навчання – професійно-прикладної фізичної культури (ППФК). Це – частина культури праці та частка фізичної культури в цілому, специфіка якої полягає у сприянні розвитку умов для оптимальної реалізації психофізичних якостей та психофізіологічних процесів людського організму у професійній діяльності.

Формуючи потребу студентів вищих навчальних закладів у здоровому способі життя, необхідно домагатися усвідомленого, активного ставлення студентів до свого здоров'я. Цьому сприяє фізичне виховання. Складність вирішення поставленого завдання полягає в тому, що здоровий спосіб життя є похідним від багатьох складових у їх взаємозв'язку. Потребу студентів у здоровому способі життя необхідно формувати в нерозривній єдності системи освіти в цілому, у взаємозв'язку компонентів цілісної структури особистості, у повній відповідності з її реальними можливостями. Такий підхід до проблеми вимагає виявлення можливостей освітнього процесу вищого навчального закладу щодо формування потреби студентів у здоровому способі життя.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, виходячи із вищезазначеного, ми можемо зробити висновок про те, що формування готовності до збереження здоров'я студентів вищих педагогічних навчальних закладів розглядається нами як цілеспрямований процес поетапного включення майбутнього фахівця в діяльність, що спрямована на збереження здоров'я на основі комплексу принципів, які забезпечують створення мотивації до прийняття концепції здорового способу життя, інтеграції інтелектуальної, фізичної та духовно-моральної діяльності студентів, розвитку їх загальної культури, формування готовності майбутніх фахівців до ведення та пропаганди ЗСЖ.

Визначені в дослідженні *організаційно-педагогічні* умови забезпечують ефективність формування готовності до здоров'язбереження студентів вищих педагогічних навчальних закладів і включають у себе комплекс заходів, що мають спрямованість на здоровий спосіб життя, реалізацію програми фізичної культури і здорового способу життя у вищому навчальному закладі, професійно-прикладну фізичну підготовку і розвиток професійно важливих фізичних якостей, рухових навичок і психофізіологічних функцій організму, практичну діяльність студентів щодо зміцнення здоров'я.

Перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо в розробці такої форми навчання, як професійно-прикладна фізична культура. Оскільки ми вважаємо, що використання оздоровчих засобів фізичної культури в майбутній професійній діяльності повинно стати пріоритетним напрямом збереження та зміцнення здоров'я майбутніх поколінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власов, Г. В. (2012). *Формування здорового способу життя студентів вищих медичних навчальних закладів засобами фізичного виховання* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07). Луганськ (Vlasov, H. V. (2012). *Formation of the healthy lifestyle of students of higher medical educational establishments by means of physical education* (PhD thesis abstract). Luhansk).
2. Долинський, Б. Т. (2011). *Здоров'язбережувальна діяльність учителя початкової школи*. Одеса: Вид. М. П. Черкасов (Dolinsky, B. T. (2011). *Health-saving activities of the primary school teacher*. Odesa: Publisher M. P. Cherkasov).
3. Жабокринська, О. В. (2004). *Педагогічні умови виховання основ здорового способу життя підлітків у позакласній діяльності* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07). Київ (Zhabokrynska, O. V. (2004). *Pedagogical conditions of education of the foundations of a healthy lifestyle of teenagers in the extracurricular activity* (PhD thesis abstract). Kyiv).
4. Завидівська, Н. Н. (2013). *Теоретико-методичні засади фундаменталізації фізкультурно-оздоровчої освіти студентів у процесі здоров'язбережувального навчання* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02). Київ (Zavydivska, N. N. (2013). *Theoretical-methodological bases of fundamentalization of sports and recreation education of students in the process of health-saving training* (DSc thesis abstract). Kyiv)

5. Павленко І. О. (2017). Підготовка студентів педагогічних вищих навчальних закладів до здоров'язбережувального навчання учнів загальноосвітніх шкіл. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (65), 107–116 (Pavlenko, I. O. (2017). Preparation of students of the pedagogical higher education institutions to health-saving education in general secondary schools. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1 (65), 107–116).

6. Чорна, Т. В. (2011). Гіподинамія – головний чинник послаблення організму учнівської та студентської молоді. *Педагогічні науки*, 2, 76–79 (Chorna, T. V. (2011). Physical inactivity – a major factor in weakening the body of pupils and students. *Pedagogical sciences*, 2, 76–79).

РЕЗЮМЕ

Прийменко Лариса. Организационно-педагогические условия формирования потребности в здоровом образе жизни студентов высших учебных заведений.

На основе анализа научной литературы в статье уточнены ключевые понятия проблемы исследования. В исследовании использованы следующие методы: изучение, обобщение педагогического опыта; наблюдение; анализ психофизических параметров здоровья студентов; анализ результатов учебной и воспитательной деятельности. Определены организационно-педагогические условия, обеспечивающие эффективность формирования готовности к сбережению здоровья студентов, которые включают в себя комплекс мероприятий, имеющих направленность на здоровый образ жизни, реализацию программы физической культуры и здорового образа жизни в высшем учебном заведении, профессионально-прикладную физическую подготовку и развитие профессионально важных физических качеств, двигательных навыков и психофизиологических функций организма, практическую деятельность

Ключевые слова: *высшие учебные заведения, здоровый образ жизни, сбережение здоровья, социально-педагогические условия, студенты.*

SUMMARY

Pryimenko Larysa. Organizational-pedagogical conditions of formation of the need for the healthy lifestyle of students of the higher education institutions.

Basing on the analysis of research literature the key concepts of the research are clarified in the article. The following methods were used in this research: study and generalization of teaching experience; observation; analysis of psychophysical parameters of students' health; evaluation of results of training and educational activities.

Formation of readiness for health care of students is a deliberate process of gradual inclusion of the future specialists in health-saving activities on the basis of a set of principles which ensure creation of motivation to the adoption of the concept of a healthy lifestyle integrating the intellectual, physical and spiritual-moral activity of students, development of their culture in general, formation of readiness of the future specialists to management and promotion of the healthy lifestyle.

It is noted that effective influence on the solution of the problem of health care in higher education can satisfy the following conditions: formation of ideas of students about the factors and means of health-saving and forming the culture of health; formation of positive attitude of students to their health; the students' practical work to promote health, proper regime of work and rest, health and hygiene, participation in competitions, training in sports sections and clubs, compliance with the rules and principles of a healthy lifestyle, the study of the literature in support of healthy lifestyle, participation in scientific conferences and discussions on healthy lifestyle, the use of alternative medicine, adherence to diet, prevention of diseases, promotion of

healthy lifestyle, observance of security measures of viability; introduction to the advanced forms of training of professional-applied physical culture (PAPC).

Identified organizational-pedagogical conditions providing efficiency of formation of readiness for health care of students include a range of activities with a focus on a healthy lifestyle, implementation of programs of physical culture and healthy lifestyle in higher education, professionally-applied physical training aimed at the development of professionally important physical qualities, motor skills and physiological functions of the body, the students' practical work to enhance health.

Key words: *higher education institutions, healthy lifestyle, health care, socio-pedagogical conditions, students.*

УДК 378.147.091.3:[796:613]:005.336.2

Ольга Сидоренко

ORCID ID 0000-0002-9598-4617

Лариса Бережна

ORCID ID 0000-0001-5343-8880

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

DOI 10.24139/2312-5993/2018.03/198-208

ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті розглядається питання про необхідність формування фізкультурно-оздоровчої компетентності студентів вищих навчальних закладів на заняттях з фізичного виховання як складової професійного іміджу майбутнього педагога. Визначено головне завдання вищої школою, а саме: розвиток і саморозвиток, виховання відповідального ставлення до власного здоров'я, формування фізкультурно-оздоровчої компетентності студентів. Розкрито поняття фізкультурно-оздоровчої компетентності та іміджу майбутнього педагога, принципи і специфіку, що використовуються під час занять фізичним вихованням для оволодіння студентами знань із даного питання. Подано наукове обґрунтування процесу формування фізкультурно-оздоровчої компетентності майбутніх учителів.

Ключові слова: *компетентність, майбутні вчителі, педагог, студенти, професійний імідж, фізкультурно-оздоровча компетентність.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку країни відбувається становлення нової системи освіти, яка зорієнтована на єдиний світовий інформаційний простір, який впливає на процес підготовки майбутніх фахівців. Сьогодні, основними вимогами до підготовки конкурентоспроможних фахівців міжнародного рівня є: професійна, практична та творча спрямованість змісту освіти; орієнтація на особистість як на суб'єкта й результат навчально-виховного процесу.

В останні роки розбудови нашої країни, а саме у зв'язку з ухваленням України в Європейський економічний і культурно-освітній